OBSESII ȘI PSIHOZĂ ÎN LUCIA DI LAMMERMOOR LA OPERA DIN AMSTERDAM

(Costin Popa – 10 decembrie 2007)

Mântuirea Luciei

Într-o lume a conflictelor de cult și de clan, a răzbunărilor sângeroase, Scoția anului 1700, adolescenta Lucia se simte străină. Se refugiază între păpuși, ca un copil întârziat, imatur. Numai că ambientul turbulent îi afectează spiritul, ungherele labile ale psihicului. Fantasmele o cuprind, în timp ce în jurul ei se petrec fapte pe care refuză să le înțeleagă. Obsesiile îi inundă mintea. E chiar ajutată. Fratele Enrico, capelanul Raimondo (un degenerat care nu ezită să-și arate atracția sexuală pentru tânără), guvernanta Alisa (cu alură de supraveghetoare de lagăr), șerpărosul Normanno, toți îi otrăvesc sufletul, o presează, o alimentează cu informații false, o șantajează emoțional pentru propriile lor interese. Nu se poate izola de ei. Camera îi este inundată de forța lor brutală și persuasivă.

Cinzia FORTE

Cinzia FORTE și Ismael JORDI

Tassis CHRISTOYANNIS

Înconjurată de o lume eminamente masculină sau cu comportări masculinizate (Alisa), îndoctrinată picătură cu picătură, cu creierul debusolat, spălat, Lucia clachează. Tarată ab inizio prin propria-i structură psihică, se supune, fără putere de împotrivire, căsătoriei cu Arturo dar în subconștientul ei, sângele luase de mult locul rațiunii. De aici, crima, nebunia și moartea. Iubirea pentru Edgardo i s-a părut un vis, a încercat să i se dăruie cu totul dar n-a îndrăznit să creadă în puritatea sentimentului. Mai ales că și tânărul îndrăgostit a încurajat-o doar sporadic și s-a arătat preocupat mai mult de jocurile politice. Ceva superficial s-a strecurat în relația lor. Sinuciderea lui Edgardo, la final, a avut pe undeva conotația vinovăției, ca unul din generatorii dramei eroinei. Mântuit, sufletul Luciei se ridică simbolic la ceruri, fapt de care suntem avertizați încă din debutul operei, pe reflexiva introducere orchestrală.

„Ascultați cu ochii și priviți cu urechile!”

Așa a gândit regizoarea olandeză Monique Wagemakers povestea **Miresei din Lammermoor** a lui Walter Scott, preluată de Donizetti în celebra sa operă. Așa a transpus-o în producția de sfârșit de noiembrie a Operei Neerlandeze din Amsterdam. O idee care este, poate, forțată dar nu fără motivații subtile. Îndeplinindu-și funcția de creatoare a spectacolului, artista a vădit o imaginație introspectivă profundă și a susținut-o cu constantă preocupare. A esențializat platoul, decorurile lui Frank Philipp Schlössmann sunt aproape inexistente (un pat, o sofa, o pădure de spade), costumele semnate de Rien Bekkers au tentă atemporală (cât de actuală poate fi versiunea!), luminile lui Reinier Tweebeeke capătă puteri expresive prin nuanțe de alb pur și negru, de bleu și

roșu intens. Un moment cu totul deosebit prin sugestie rămâne procesiunea care o conduce pe Lucia pe ultimul său drum, cortegiu de luminițe amorfe, proiectate pe fundalul de noapte. Cum bine îndeamnă regizoarea: „Ascultați cu ochii și priviți cu urechile! Iată esența spectacolului de operă.” Nu se poate spune că transpunerea prin mizanscenă a sintagmei nu i-a reușit. **Lucia di Lammermoor** la Amsterdam este o producție care se urmărește cu sufletul la gură și convinge. O soluționare în termeni moderni care nu alterează sensurile muzicii.

Actoricește vorbind, interpreții se pliază de minune concepției, personajele sunt veridic zugrăvite. Sigur că greul cade pe umerii frumoasei Lucia (Cinzia Forte), seducătoare prin dramatismul înfățișărilor de la vis la realitate, cu joc neobosit plin de tensiune, contorsionat fizic și psihic. O urmează, cu solidă portretistică, dinamicul și extrovertitul Enrico (Tassis Christoyannis), expansivul și derutatul Edgardo (Ismael Jordi), impenetrabilul și unsurosul Raimondo (Alastair Miles), Alisa (Anna Steiger) de o severitate ce dă fiori.

Excelent cvartet solistic

Sub bagheta antrenantă, cu gestică elocventă (câteodată exagerată) a italianului Paolo Carignani, toți cântă bine. Soprana italiană Cinzia Forte are o voce plăcută, rotundă și bogată în registrul central, cu excelente abilități de preluare a coloraturilor. Stilistic este impecabilă, cu frazare inteligent gândită. La pasiv, un vibrato la limita acceptabilului se insinuează câteodată iar supra-acutele apar subțiate. Spre exemplu, Mi bemol-ul cavatinei **Regnava nel silenzio** din primul act a fost prea puțin convingător.

Spaniolul Ismael Jordi (Edgardo) este un veritabil tenor lejer donizettian cu înclinații di grazia, sensibil, cu cânt nuanțat și cursiv, deși calitatea timbrală nu este foarte fastă. Momente de remarcabilă emoție au venit în tabloul final când mezzevoci au însoțit pasaje precum **...di chi morìa per te** (aria **Fra poco a me ricovero**) sau **Di chi mai, di chi piangete?** din scena premergătoare morții. Un adio luat de la viață, **Tu che a Dio spiegasti l’ali**, absolut sfâșietor.

Baritonul grec Tassis Christoyannis a expus un glas potrivit vocalității rolului Enrico, a cântat cu aplomb și acute solide, amintindu-mi pe alocuri de reputatul Leo Nucci. Important este că artistul nu se cantonează în inexpresivitate ci variază abordările frazelor muzicale.

Elocventă este prezentarea a două strofe din duetul cu Lucia (actul secund). Ei bine, **Se tradirmi tu potrai** este atacată prima oară moale, implorator pentru ca apoi violența să-l cuprindă gradual pe erou. Cu totul invers procedează la cea de-a doua strofă, cu versificație identică, vehemența începutului topindu-se printr-un diminuendo ce iradiază temeri lăuntrice.

Basul britanic Alastair Miles este un obișnuit al rolurilor de mezzo carattere pe mari scene ale lumii și în înregistrările discografice ale titlurilor rar cântate. Compoziția pe care o rezervă rolului Raimondo este perfect pliată imaginii propuse de regizoare și este de admirat modul cum o voce generoasă și cu armonice prietenoase reușește să cânte cu răceală și asprime în aria **Dalle stanze, ove Lucia** din actul al treilea, impulsionând accentele și renunțând la legato-ul către care l-ar conduce desenul melodic. Minunat intervine apoi corul, în cânt unduit, impresionat de povestirea capelanului. Desigur, un merit egal în plămădirea în diversitate a portativelor celor patru soliști revine dirijorului Paolo Carignani.

Singurele „bemoluri” ale serii de la Amsterdam au venit din partea nepotrivitului tenor Gioacchino Lauro Li Vigni, interpretul lui Arturo, din partea coriștilor ușor neîncălziți la prima scenă sau a alămurilor obosite în tabloul ultim. În rest, ansamblurile au dovedit omogenitate și calitate, răspunzând prompt tempilor deciși și nervoși ai șefului de orchestră.

* Foto copyright Marco Borggreve.